SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion L

Motion till riksdagen 2026/27:2702

av Elin Andersson m.fl. (L)

Liberal infrastruktur för ett starkare och mer sammanhållet Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nationella transportinfrastrukturen ska utvecklas så att hela Sverige ges goda förutsättningar för arbetspendling, företagande, tillväxt, beredskap och klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underhållsskulden i den statliga transportinfrastrukturen ska minskas genom långsiktig och stabil finansiering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomförandet av den nationella planen för transportinfrastrukturen 2026–2037 ska präglas av tydlig kostnadskontroll, samhällsekonomisk effektivitet och uppföljning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fyrstegsprincipen även fortsättningsvis ska vara vägledande vid prioritering av statliga infrastrukturinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket ska prioritera åtgärder som avhjälper kapacitetsbrister och flaskhalsar i järnvägssystemet och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att järnvägens punktlighet, robusthet och kapacitet ska stärkas genom såväl underhåll som strategiska investeringar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att längre och tyngre godståg ska möjliggöras på ett funktionellt och sammanhållet järnvägsnät och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vägnätets bärighet och trafiksäkerhet ska stärkas genom prioriterat underhåll och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna att använda längre och tyngre lastbilar ska utvecklas där vägnätets bärighet och trafiksäkerhet medger detta och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att godstransporternas betydelse ska väga tungt vid prioriteringen av framtida infrastrukturinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stärka den gränsöverskridande infrastrukturen och samarbetet med de nordiska grannländerna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kollektivtrafikens tillgänglighet, punktlighet och funktion ska stärkas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att infrastrukturen ska planeras utifrån ett dörr-till-dörr-perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens infrastruktur ska göras mer robust mot sabotage, cyberangrepp, kriminalitet, olyckor och andra störningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny teknik och digitalisering ska ges bättre förutsättningar att bidra till ett effektivare transportsystem och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen på transportområdet i högre grad bör vara teknikneutral och inriktad på funktionalitet och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska säkerställa goda transportmöjligheter för näringslivet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att infrastrukturplaneringen ska bidra till Sveriges totalförsvar och stärka möjligheten att snabbt förflytta människor, gods och militära resurser och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stärka det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en långsiktig strategi för regionala flygplatser och främja utvecklingen av fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör främja sammanhängande cykelinfrastruktur för att stärka trafiksäkerheten för cyklister och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur Gotlandstrafiken kan likställas med övrig nationell transportinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i transportinfrastruktur ska bidra till minskade utsläpp genom elektrifiering, energieffektivisering och teknisk utveckling utan att människors och företags mobilitet försämras och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen fortsatt bör prioritera utbyggnaden av laddinfrastruktur i hela landet, med särskilt fokus på landsbygden och områden där kommersiella investeringar uteblir och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alternativa finansieringsformer ska kunna användas när de leder till samhällsekonomiskt effektiva investeringar, kortare genomförandetider och tydlig kostnadskontroll och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett avskaffande av förmånsbeskattningen av kollektivtrafikkort och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för införandet av ett nationellt gratis fritidskort i kollektivtrafiken för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare och mer attraktivt för människor att välja kollektivtrafik för resor till arbete, utbildning och fritidsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vägbelysning och andra grundläggande delar av transportinfrastrukturen ska betraktas som samhällsviktiga basfunktioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Infrastruktur är frihet i vardagen

En fungerande infrastruktur är en förutsättning för människors frihet. Liberalerna vill se ökade möjligheter till resande, upptäckarglädje, internationella influenser och kulturutbyte för alla som bor i Sverige.

Möjligheten att ta sig till arbete, utbildning, vård och fritidsaktiviteter ska inte avgöras av var i Sverige man bor. För de svenska företagen är fungerande vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser en förutsättning för att kunna rekrytera kompetens, transportera varor och konkurrera på både svenska och internationella marknader.

Liberalernas infrastrukturpolitik betonar att hela Sverige ska fungera och att samhällsekonomisk och klimatmässig lönsamhet ska vara vägledande när framtida investeringar väljs.

Genomför den nationella planen 2026–2037

Regeringen, där Liberalerna har ingått, har beslutat om den nationella planen för transportinfrastrukturen 2026–2037. Den ekonomiska ramen uppgick till 1 171 miljarder kronor. Av ramen går 210 miljarder kronor till vidmakthållande av statlig järnväg, 354 miljarder kronor till vidmakthållande av statliga vägar och 607 miljarder kronor till utveckling av transportsystemet.

Det innebär en historiskt stor möjlighet att både återta eftersatt underhåll och genomföra investeringar som stärker Sveriges transportförmåga. Sverige ska fortsätta arbetet med att beta av underhållsskulden och ha som mål att helt eliminera den för vägunderhållet under planperioden och för järnvägsunderhållet senast 2050.

För Liberalerna är det avgörande att dessa pengar används där de gör störst samhällsnytta. Underhåll av befintlig infrastruktur ska därför ha hög prioritet. Samtidigt måste Sverige fortsätta investera där nya kapacitetsbrister behöver byggas bort.

Järnvägen ska renoveras och byggas ut

Liberalerna vill renovera och bygga ut järnvägen så att det blir enklare att resa klimatvänligt. Det innebär både att vårda det järnvägsnät vi redan har och att bygga ut kapaciteten där behoven är störst. Särskild vikt bör läggas vid flaskhalsar som begränsar både arbetspendling och godstrafik. Järnvägens punktlighet och robusthet är också avgörande för människors förtroende för kollektivtrafiken. Ett tåg som inte kommer i tid kan få konsekvenser för en hel arbetsdag, en utbildning eller en företagsleverans.

Den nationella planen, som Liberalerna står bakom, innebär betydande resurser till järnvägens vidmakthållande och utveckling.

Kollektivtrafik ska vara ett enkelt val

Kollektivtrafiken är inte bara en klimatfråga. Det är också en frihetsfråga. För den som inte har bil, inte kan köra bil eller vill välja kollektivtrafik ska det finnas fungerande alternativ. Liberalerna vill därför slopa förmånsbeskattningen av kollektivtrafikkort. Det ska bli enklare för arbetsgivare att erbjuda kollektivtrafik som en förmån och därmed lättare för fler människor att välja kollektivtrafik.

Liberalerna vill dessutom göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för barn och unga genom en nationell satsning på gratis fritidskort i kollektivtrafiken. Det ska ge barn och ungdomar större möjlighet att själva ta sig till fritidsaktiviteter oavsett familjens ekonomi.

Men det är samtidigt en infrastrukturfråga. Ett fritidskort har begränsad betydelse om bussen inte går, tåget inte fungerar eller avståndet till hållplatsen är för stort. Därför måste investeringar i kollektivtrafik kombineras med investeringar i själva infrastrukturen.

Stärk trafiksäkerheten och utveckla nollvisionen

Ingen ska behöva dö eller skadas allvarligt i trafiken. Sveriges nollvision ska fortsatt vara vägledande för trafiksäkerhetsarbetet. För att nå målen krävs att staten, regionerna och kommunerna gemensamt identifierar och åtgärdar trafikfarliga miljöer.

Trafiksäkerheten behöver också stärkas genom bättre vägunderhåll, tydliga vägmarkeringar och säkrare fordonsanvändning. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot olyckor med A-traktorer och mopedbilar samt behovet av enhetliga trafikmedicinska bedömningar.

Bättre förutsättningar för ökad och säker cykling

Cykling bidrar till minskad klimatpåverkan, bättre folkhälsa och ökad framkomlighet. För att fler ska välja cykeln krävs en sammanhängande, säker och tillgänglig cykelinfrastruktur. Dagens bristande samordning mellan kommuner och regioner innebär att cykelstråk ofta håller ojämn standard eller upphör vid kommungränser.

Staten bör främja utbyggnaden av regionala cykelstråk och verka för enhetlig vägvisning. Möjligheterna att kombinera cykel och kollektivtrafik ska prioriteras och behöver förbättras. Trafiksäkerheten för cyklister måste stärkas.

Vägar och gatubelysning måste fungera

För många människor på landsbygden är bilen fortfarande en nödvändig del av vardagen. Därför ska klimatomställningen inte innebära att människor får sämre möjlighet att leva och arbeta. Vägnätets bärighet och trafiksäkerhet behöver därför säkerställas genom långsiktigt underhåll. Det innebär att staten måste ha ett tydligt ansvar för att den statliga infrastrukturen håller en sådan standard att människor och företag kan lita på den.

En väl utbyggd laddinfrastruktur i hela Sverige

Elektrifieringen av transportsektorn är avgörande för att minska klimatutsläppen och stärka Sveriges konkurrenskraft. För att fler ska kunna välja elbil krävs en tillförlitlig och tillgänglig laddinfrastruktur i hela landet. Utbyggnaden måste ske även på landsbygden och längs mindre trafikerade vägar där marknadens aktörer inte alltid kan bära kostnaderna själva. Staten bör bidra till att undanröja hinder och möjliggöra investeringar där kommersiella förutsättningar saknas.

Klimatsmarta resor utan minskad frihet

Liberal klimatpolitik ska göra det enklare att välja klimatsmart. Utöver satsningar på järnväg och kollektivtrafik vill Liberalerna gynna elbilar genom bland annat sänkt elskatt vid laddstolpar och högre milersättning. Vi vill också bredda och förbättra avdraget för grön teknik.

Transportpolitiken bör därför kombinera flera lösningar:

- elektrifiering,
- bättre kollektivtrafik,
- utbyggd järnväg,
- fungerande vägar,

- effektivare godstransporter,
- teknisk utveckling och
- bättre möjligheter att kombinera olika transportslag.

Politiken ska inte utgå från att ett enda transportslag ska lösa alla problem.

Godstransporter och svensk konkurrenskraft

Sverige är beroende av fungerande godstransporter. Industrin behöver kunna transportera råvaror och produkter snabbt och säkert. För exportföretag kan brister i järnväg, vägnät och hamninfrastruktur få stora konsekvenser. Den nya nationella planen innehåller därför betydande investeringar i utvecklingen av transportsystemet.

Godstransporternas betydelse bör väga tungt när nya investeringar prioriteras och Sverige ska stärka den gränsöverskridande infrastrukturen och samarbetet med de nordiska grannländerna.

En långsiktigt hållbar Gotlandstrafik

Gotland är beroende av en tillförlitlig och konkurrenskraftig färjetrafik för invånarnas resor, näringslivets transporter och öns utveckling. Färjeförbindelserna är i praktiken Gotlands landsvägar och bör därför betraktas som en självklar del av den nationella transportinfrastrukturen. Staten behöver ta ett långsiktigt ansvar för att säkerställa god tillgänglighet, rimliga transportkostnader och en hållbar klimatomställning.

Vid upphandlingar av färjetrafiken bör särskild hänsyn tas till såväl klimatpåverkan som Gotlands särskilda förutsättningar. En översyn bör göras av möjligheterna att likställa Gotlandstrafiken med vägar och järnvägar i den framtida nationella infrastrukturplaneringen.

Ett konkurrenskraftigt och klimatsmart flyg i hela Sverige

Flyget spelar en avgörande roll för Sveriges tillgänglighet, konkurrenskraft och regionala utveckling. I ett land med stora geografiska avstånd behövs fungerande flygförbindelser, inte minst för näringslivet och samhällsviktiga transporter. Staten bör säkerställa långsiktiga förutsättningar för landets flygplatser och särskilt uppmärksamma de regionala flygplatsernas betydelse. Liberalerna vill värna svenska flyglinjer och se fler direkta flyglinjer från Sverige.

Samtidigt måste flygets klimatomställning påskyndas genom forskning, elektrifiering och ökad användning av hållbara flygbränslen. Sverige bör verka för gemensamma europeiska miljöstyrmedel och stärka nordiskt samarbete kring elflyg.

Hela Sverige ska fungera

Infrastrukturpolitiken måste ha ett tydligt hela-landet-perspektiv. I storstäderna handlar det ofta om kapacitetsproblem, trängsel och behov av bättre kollektivtrafik. På landsbygden handlar det i högre grad om avstånd, vägnätets standard, kollektivtrafikens tillgänglighet och möjligheten att nå service och arbetsmarknad. Det är olika problem, men samma grundläggande princip: samhällets basfunktioner måste fungera.

Infrastruktur och totalförsvar

Det försämrade säkerhetsläget innebär också att transportinfrastrukturen måste ses som en del av Sveriges totalförsvar. Vägar, järnvägar, hamnar och andra transportnoder måste kunna fungera under kriser och höjd beredskap. Liberalernas infrastrukturpolitik betonar behovet av ett mer robust transportsystem som skyddas mot bland annat sabotage, kriminalitet och terrorhot. Denna dimension bör nu få ännu större betydelse i infrastrukturplaneringen.

Fyrstegsprincipen ska ligga fast

Statens resurser är begränsade även när den totala ramen växer. Därför är det viktigt att den strategiska styrningen av myndigheter och affärsbolag såsom Trafikverket, SJ och Swedavia stärks. Fyrstegsprincipen ska även fortsättningsvis vara vägledande. Innan stora investeringar genomförs ska behovet analyseras och möjligheten att effektivisera den befintliga infrastrukturen prövas.

Det innebär inte att ny infrastruktur ska undvikas. Tvärtom kräver Sveriges utveckling stora investeringar. Men varje investering ska kunna motiveras utifrån funktion, kostnad, samhällsnytta och långsiktig hållbarhet. Liberalerna betonar att samhällsekonomisk och klimatmässig lönsamhet ska vägleda investeringarna.

Infrastruktur som ger människor mer frihet

Infrastrukturpolitik handlar ytterst om människors möjligheter. När tåget fungerar kan en person bo längre från sin arbetsplats. När vägen fungerar kan ett företag etablera sig på landsbygden. När kollektivtrafiken fungerar kan unga själva ta sig till träningen. När järnvägen har tillräcklig kapacitet kan företag transportera mer gods. När gatubelysningen fungerar ökar tryggheten i vardagen. Och när infrastrukturen fungerar i hela landet blir det lättare att bo, arbeta och driva företag där man själv vill.

Det är därför Liberalernas infrastrukturpolitik bygger på en enkel princip:

Samhällets basfunktioner ska fungera – i staden såväl som på landsbygden i hela Sverige.

För Liberalerna innebär det att utgångspunkten ska vara att den nationella planen 2026–2037 genomförs med fokus på underhåll, kapacitet, robusthet, klimatsmarta transporter och samhällsekonomisk effektivitet. Infrastrukturen ska ge människor större frihet, inte mindre.

Elin Andersson (L)

Joar Forssell (L)

Pär Gustafsson (L)

Roger Haddad (L)

Camilla Mårtensen (L)

Lina Nordquist (L)